

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

«29» серпня 2025 року,

протокол № 1.

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

«29» серпня 2025 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«ЄВРОПЕЙСЬКА, ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА»**

для підготовки на другому (освітньому) рівні

здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра

**зі спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування галузі знань
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право**

м. Хмельницький

2025

РОЗРОБНИКИ:

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка
«26» серпня 2025 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

Доцентка кафедри публічного управління та адміністрування, кандидатка економічних наук, доцентка
«26» серпня 2025 року

_____ Олена ХИТРА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
«26» серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор
«26» серпня 2025 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету публічного управління, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«26» серпня 2025 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
«27» серпня 2025 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«27» серпня 2025 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 4
2. Заплановані результати навчання	– 5
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 11
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 11
4.2. Аудиторні заняття	– 12
4.3. Самостійна робота студентів	– 12
5. Методи навчання та контролю	– 12
6. Схема нарахування балів	– 13
7. Рекомендовані джерела	– 14
7.1. Основні джерела	– 14
7.2. Допоміжні джерела	– 16
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 22

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D4 Публічне управління та адміністрування
3. Назва освітньої програми	– Освітньо-професійна програма «Магістр публічного управління та адміністрування. Територіальне управління та місцеве самоврядування»
4. Назва дисципліни	– Європейська, євроатлантична інтеграція та національна безпека
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– МППО 6
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4,0 / 120
2) денна форма здобуття освіти:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 30,0
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50,0
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50,0
самостійна робота (годин)	– 84
% від загального обсягу тижневих годин:	– 70,0
аудиторних занять	– 2,1
самостійної роботи	– 4,9
3) заочна форма здобуття освіти:	
аудиторні заняття (годин)	– 14
% від загального обсягу	– 11,7
лекційні заняття (годин)	– 6
% від обсягу аудиторних годин	– 42,9
семінарські заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 57,1
самостійна робота (годин)	– 106
% від загального обсягу тижневих годин:	– 88,3
аудиторних занять	– 0,8
самостійної роботи	– 6,2
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– МППО 1 Публічна політика та врядування МППО 3 Стратегічне управління та управління змінами
2) супутні дисципліни	– МППО 7 Публічна комунікація і ділова мова в публічному управлінні

- 3) наступні дисципліни – МППВ 2.2 Управління розвитком регіону
МППВ 3.8 Співробітництво територіальних громад
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ЗК 1. Здатність абстрактно, критично мислити, аналізувати сучасні соціально-економічні проблеми розвитку суспільства, синтезувати отримані знання та формувати обґрунтовані пропозиції, стверджувати власну життєву позицію.

СК 4. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Програмні результати навчання:

РН 03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>	
1. Знання	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату навчальної дисципліни;
1.2)	розкривати теорії та моделі глобалізації, зміст концепції сталого розвитку;
1.3)	описувати основні теорії єдиної Європи, сучасні концепції та моделі європейської, євроатлантичної інтеграції, етапи зародження і становлення європейської єдності;
1.4)	характеризувати процес створення ЄС і НАТО та їх подальшої інтеграції;
1.5)	знати основні підходи до розуміння сутності міжнародної та європейської безпеки;
1.6)	впорядковувати наукові підходи до вивчення складових системи національної безпеки.
2. Розуміння	
2.1)	пояснювати зміст основних термінів, що розкривають суть євроінтеграції та національної безпеки;
2.2)	обговорювати сутність, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між національними та глобальними явищами і процесами;
2.3)	описувати процеси формування та реалізації внутрішньої і зовнішньої політики Європейського Союзу та Північноатлантичного Альянсу;
2.4)	ідентифікувати необхідність врахування зв'язків між національними та глобальними явищами і процесами під час розроблення та реалізації заходів публічного управління та адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки.
3. Застосування знань	
3.1)	використовувати інформацію про сучасні глобалізаційні та інтеграційні процеси для розробки управлінських рішень стосовно формування внутрішньої та зовнішньої політики України;
3.2)	передбачати перспективи та можливості розвитку процесів європейської, євроатлантичної інтеграції України;

3.3)	знаходити можливості використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної колективної безпеки.
4. Аналіз	
4.1)	здійснювати системний аналіз умов формування та захисту національних інтересів України;
4.2)	аналізувати чинники, які зумовлюють процес формування та функціонування системи забезпечення національної безпеки, а також здійснюють вирішальний вплив на її потенціал (можливості), та підходи щодо його оцінювання.
5. Синтез	
5.1)	використовувати методи прогнозування для формування гіпотез і припущень про майбутні тенденції розвитку глобалізованого світу, критичне осмислення проблемних питань розвитку публічного управління процесами та відносинами у сфері міжнародної безпеки;
5./2)	використовувати методи стратегічного управління та планування у сфері національної безпеки, у т. ч. в умовах надзвичайних ситуацій та реагування на загрози дестабілізації суспільно-політичної системи.
6. Оцінювання	
6.1)	аргументувати завдання та пріоритети європейської, євроатлантичної інтеграції України;
6.2)	виконувати комплексний аналіз взаємозв'язку цілей, функцій та завдань ієрархічних рівнів стратегічного управління у сфері національної безпеки та оцінювати його ефективність, готувати пропозиції щодо їх оптимізації.
7. Створення (творчість)	
7.1)	обґрунтовувати пропозиції щодо практичної імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;
7.2)	готувати обґрунтовані пропозиції до проектів управлінських рішень, які стосуються забезпечення захищеності національних інтересів – життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Глобалізація, публічна політика і глобальне врядування

Тема 1. Глобальні процеси та проблеми сучасності

Цілісність сучасного світу та його різноманіття. Школи глобалістики. Головна мета, об'єкт, предмет та категорії глобалістики: глобальний розвиток, глобальна система, глобальне суспільство, інтеграція, коеволюція, локалізація, інтернаціоналізація, регіоналізація, суверенітет, модернізація, традиціоналізм та ін. Прикладні аспекти глобалістики.

Глобальні процеси природного характеру (екологічні процеси, зростання чисельності людської популяції, зміна клімату, виснаження ресурсів, скорочення біорізноманітності). Вплив глобалізації на культуру сучасного світу (глобальна, масова маргінальна, космополітична, транснаціональна, принципи формування глобальної культурної цілісності: єдності і розмаїття культури; «культурної демократії»; міжнародної культурної співпраці та ін.).

Концепція сталого розвитку як відповідь на виклики глобалізації. Соціальні, економічні, екологічні та інституційні індикатори сталого розвитку. Приклади систем індикаторів сталого розвитку.

Глобалізація інформаційних процесів. Чинники формування глобального «інформаційного суспільства». Складові інформаційної глобалізації. Інформаційна глобальна

політика. Потенціал держави як суб'єкта глобальної інформаційної конкуренції. Глобалізація світової економіки в контексті дослідження тенденцій людського розвитку.

“Глокалізація” як гібридний соціально-просторовий та економічний феномен сучасного світу, що означає поєднання “вертикального”, ієрархічного глобалізму і “горизонтальної”, мережевої трансрегіональності. Передумови й рушійні сили глокалізації як своєрідного синтезу процесів глобалізації та локалізації. Логіка взаємодії інституціонально-регулюючих механізмів глобального рівня та рівня локальних, регіональних (інтеграційних) об'єднань.

Тема 2. Глобалізація та публічна політика

Сутність цивілізаційної парадигми та її основні положення. Співвідношення понять «цивілізація», «суспільство» та «культура». Типологічні моделі цивілізації. Підходи до класифікації цивілізацій.

Принципи формування глобальної цивілізації: цілісності світу, системного характеру економічних та соціокультурних відносин країн, зумовленості локальних та глобальних процесів суспільного розвитку. Характерні риси та проблеми сучасного етапу розвитку цивілізації. Передумови розробки сценарію розвитку глобальної цивілізації в умовах глобальних криз. Порівняльний аналіз світових цивілізацій. Політичний консенсус у глобальному діалозі цивілізацій.

Тема 3. Основи глобального врядування

Передумови створення системи глобального управління: Світового уряду, Світового парламенту, Глобальної судової системи. Міжнародні норми та організації, які можуть стати елементами системи глобального управління. Формування системи глобального менеджменту. Синонімічна, планетарна, наднаціональна і цивілізаційна концепції глобального управління. Напрями, концепції та тенденції глобальної еволюції державно-управлінських систем (зміна моделі громадської участі у прийнятті рішень органами влади, концепція «електронного уряду», формування публічного менеджменту, адаптація державної політики до процесів глобалізації управління, перехід від ієрархічних до мережевих моделей побудови управлінських систем). Проблеми і перспективи участі України в системі глобального врядування.

Змістовий модуль 2

Політика європейської, євроатлантичної інтеграції

Тема 4. Еволюція ідеї європейської єдності. Сенс європейської інтеграції

Зміст, характер і спрямованість інтеграційних процесів у сучасному світі. Теорії європейської інтеграції. Зародження європейських інтеграційних процесів.

Створення Ради Європи для захисту та просування ідеалів і принципів, які є спільним надбанням європейських країн, сприяння їх економічному та соціальному прогресу. Декларація Робера Шумана. Об'єднання вугільної і сталеливарної промисловості Франції та Західної Німеччини.

Установчі договори Європейського Союзу. Лісабонський договір як компромісний варіант конституції Європейського Союзу. Зміст реформ за Лісабонським договором: набуття правосуб'єктності ЄС, запровадження посади Президента ЄС, посади Високого представника із закордонних справ та політики безпеки, «постійного» Голови Європейської Ради (яка стає інституцією ЄС); зміни до голосування за кваліфікованою більшістю; посилення ролі національних парламентів; фіксація кількості євродепутатів в Європейському Парламенті; набуття чинності Хартії основних прав.

Європейська інтеграція та наднаціональність співтовариств. Особливості політико-правових систем країн ЄС та їх вплив на формування інститутів ЄС.

Структура, повноваження, принципи формування та функції сучасних інститутів ЄС (Європейська Рада, Рада Європейського Союзу, Європейський парламент, Європейська Комісія, Суд Європейського Союзу та інші інституції).

Процес прийняття рішень в органах ЄС. Принципи консенсусу, кваліфікованої більшості, «спільного рішення» як засади прийняття рішень. Переговори та консультації – основа європейських процедур у прийнятті рішень. Розвиток процедури «спільного рішення» в Амстердамському договорі. Поліцентричність політико-адміністративної системи ЄС. Принцип субсидіарності.

Стратегія сталого розвитку «Європа 2020» – стратегічний документ, що визначив стратегію розвитку ЄС на засадах розумного економічного зростання з пріоритетами низьковуглецевої, енерго- та ресурсозберігаючої, соціально орієнтованої економіки.

ЄС-28: проблеми інституційного перетворення Євроспільноти. Ухвалення рішення про створення Конвенту за майбутнє Європи. П'яте «велике» розширення ЄС – членами Європейського Союзу стали Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Словенія, Кіпр, Мальта, Естонія, Литва, Латвія. Вступ до ЄС Болгарії та Румунії. Сьоме розширення ЄС: вступ Хорватії. Проблеми інтегрування нових держав-членів ЄС.

Вихід Великої Британії зі складу ЄС (ЄС-27). Основні положення Угоди між Британією та ЄС.

Тема 5. Історія, стан і перспективи взаємовідносин України та Європейського Союзу

Зовнішньополітичні ініціативи Євросоюзу: Європейська політика сусідства, Східне партнерство. Фінансова підтримка та технічна допомога ЄС Україні. Програми та агентства ЄС. Зовнішньоекономічне співробітництво між Україною та Євросоюзом: тенденції та перспективи.

Договірне забезпечення співпраці України та ЄС: Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (1994 р.), Європейська хартія місцевого самоврядування (1997 р.), Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу (1998 р.), Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України (1998 р.), Концепція адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (1999 р.), Концепція державної регіональної політики (2001 р.), План дій Україна–Європейський Союз (2005–2007 рр.), Порядок денний асоціації Україна–ЄС (2009 р.), Закон України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» (2010 р.), Угода про асоціацію (2014 р.); Стратегія сталого розвитку “Україна–2020” (2015 р.), Стратегії національної безпеки України (2015 р., 2020 р.), Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» (2019 р.).

Основні розділи Угоди про асоціацію. Переваги та виклики від запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Прогрес виконання Угоди про асоціацію. Основні результати виконання Угоди про асоціацію. Інституційне забезпечення виконання Угоди про асоціацію. Допомога Україні з боку ЄС та країн-членів. Співпраця України та ЄС у сфері сталого розвитку.

Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС (23 червня 2022 року). Схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1155-р). Основні підсумки 24-го саміту Україна – ЄС (3 лютого 2023 року). Початок переговорів щодо вступу України до Європейського Союзу та опублікування Урядом результатів селф-скринінгу відповідності національного законодавства праву ЄС (14 грудня 2023 року); затвердження Урядом плану виконання рекомендацій Єврокомісії щодо кожного переговорного розділу (9 лютого 2024 року); затвердження державами-членами ЄС переговорних рамок для України та Молдови (21 червня 2024 року); церемонія відкриття переговорів (25 червня 2024 року, Люксембург). Проведення двосторонніх зустрічей в межах офіційного скринінгу відповідності національного законодавства праву ЄС (з липня 2024 року). Попереднє

затвердження проекту Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС) (30 грудня 2025 року).

Тема 6. Північноатлантичний альянс та реалізація державної політики України у сфері євроатлантичної інтеграції

Передумови створення та історія розвитку НАТО. Основна мета і засадничі принципи Північноатлантичного альянсу. Етапи розширення та поглиблення співпраці в рамках організації Північноатлантичного договору. Стратегічна концепція Альянсу.

Організаційна структура і політика прийняття рішень у НАТО. Північноатлантична рада, Комітет з оборонної політики та планування та Група ядерного планування як вищі органи системи управління. Базові принципи процесу оборонного планування НАТО. Функції Військовому комітету НАТО. Координація діяльності Міжнародного секретаріату та Міжнародного військового штабу, військового керівництва НАТО і урядів держав. Бюджетування в НАТО. Спільне фінансування на основі консенсусу як базовий принцип формування цивільного і військового бюджетів НАТО, Програми інвестицій в безпеку НАТО.

Співпраця з державами поза межами Альянсу. Євроатлантичне партнерство. Програма «Партнерство заради миру». Створення Ради північноатлантичного співробітництва (1991 р.) та її трансформація у Раду євроатлантичного партнерства (1997 р.). Співпраця НАТО з країнами Південно-Східної Європи (Південно-Східноєвропейська ініціатива НАТО, ухвалена у квітні 1999 року на Вашингтонському саміті). Співпраця з країнами Середземноморського регіону і Близького Сходу (Програма «Середземноморський діалог», Середземноморський союз та Середземноморська ініціатива ОБСЄ; створення Групи середземноморської співпраці; «Стамбульська ініціатива співпраці» як діалоговий форум для широкого Близького Сходу). Особливості статусу «контактні країни».

Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО (1997 р.). Програма розширених можливостей НАТО (2014 р.).

Інституційна структура органів співробітництва Україна – НАТО: Саміт НАТО, Комісія (Рада) Україна – НАТО, Рада євроатлантичного партнерства, Парламентська асамблея НАТО, Міжпарламентська рада Україна – НАТО. Спільні робочі групи: з питань воєнної реформи, зі співробітництва з питань науки і довкілля, з планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру, з питань оборонно-технічного співробітництва. Комісія з питань координації євроатлантичної інтеграції України. Програми та трастові фонди на підтримку України. Програма професійного розвитку цивільного персоналу сектора безпеки та оборони.

Прийняття Концепції забезпечення національної системи стійкості (Указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021): поняття національної системи стійкості, її базові елементи та принципи. Мета Концепції, терміни її реалізації (2021–2025 рр.), короткострокові (першочергові) та середньострокові завдання. Перспективи створення механізму інституційного забезпечення національної системи стійкості. Налагодження ефективної взаємодії та координації суб'єктів забезпечення національної стійкості. Поглиблення міжнародного співробітництва у сфері забезпечення стійкості з урахуванням глобальних та регіональних безпекових процесів.

Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО: політичні та економічні питання; оборонні та військові питання (сили оборони та сили безпеки); ресурсні питання; питання безпеки; правові питання. Відносини «Україна – НАТО» в умовах російської військової агресії. Подання заявки на прищвидшений вступ до НАТО (30 вересня 2022 року). Затвердження плану заходів щодо реалізації стратегії комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 41-р). Головні підсумки Вільнюського саміту НАТО 2023 року; погодження «Спільної декларації про підтримку України». Запровадження Ініціативи НАТО з безпекової допомоги і навчання для України (NSATU) (Вашингтонський саміт 2024 року).

Змістовий модуль 3

Міжнародна та європейська безпека, механізми забезпечення національної безпеки

Тема 7. Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки. Інституційні засади політики національної безпеки

Зміст та структура системи міжнародної безпеки. Ключові виклики міжнародній безпеці.

Концептуальні засади зовнішньополітичної діяльності Європейського Союзу і НАТО. Еволюція та інституційно-правовий вимір Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС. Передумови, генезис і правове забезпечення Спільної політики безпеки та оборони. Європейська стратегія безпеки. Геополітичний контекст європейської безпеки. Цілі Спільної зовнішньої та безпекової політики. Формування нормативних засад та принципів спільної зовнішньої політики ЄС. Інституційні механізми реалізації зовнішньої політики ЄС. Процедури прийняття рішень у Спільній зовнішній та безпековій політиці та зовнішніх відносинах ЄС.

Формування та реалізація державної політики у сфері національної безпеки у країнах-членах ЄС.

Необхідність формування теорії національної безпеки. Сутність та зміст національної безпеки. Наукові підходи до вивчення складових національної безпеки.

Система забезпечення національної безпеки України. Мета, завдання і функції системи забезпечення національної безпеки України. Принципи побудови та функціонування системи забезпечення національної безпеки. Структура системи управління національною безпекою.

Компетенція Президента України у забезпеченні національної безпеки України. Конституційні засади організації та діяльності Кабінету Міністрів України в сфері управління національною безпекою. Компетенція Верховної Ради України в сфері забезпечення національної безпеки. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Прокуратура України. Національний банк України. Компетенція центральних органів виконавчої влади у забезпеченні національної безпеки. Сили та засоби забезпечення національної безпеки України.

Поняття та зміст нормативно-правового забезпечення національної безпеки. Поняття та зміст Концепції національної безпеки. Класифікація концепцій національної безпеки. Основні підходи до формування доктрин національної безпеки. Основні положення Стратегії національної безпеки України. Модель ієрархічної системи нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в сфері національної безпеки.

Правові основи та принципи державної політики національної безпеки. Суб'єкти розробки та впровадження державної політики національної безпеки, їх компетенції, відповідальність, взаємодія. Можливості аналітичних центрів при розробці та впровадженні державної політики національної безпеки.

Теоретичні основи політичного аналізу та прогнозування державної політики національної безпеки. Оцінювання та моніторинг державної політики національної безпеки. Характер впливу зовнішніх і внутрішніх чинників на державну політику захисту національних інтересів.

Особливості державної політики національної безпеки. Основні завдання державної політики національної безпеки.

Контроль процесу формування політики національної безпеки інститутами громадянського суспільства. Функції та завдання РНБО України у контексті досвіду інших країн з питань моніторингу політики національної безпеки.

Тема 8. Методи реагування на загрози національній безпеці

Зміст, ознаки та загальна класифікація загроз (викликів, небезпек, власне загроз) національній безпеці. Основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України,

стабільності в суспільстві (у зовнішньополітичній сфері, у сфері державної безпеки, у воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону України, у внутрішньополітичній, економічній, соціальній та гуманітарній, науково-технологічній сфері, сфері цивільного захисту, екологічній та інформаційній сфері).

Побудова системи захисту від загроз (пошук, визначення загроз та реагування на них (реактивний – у західній термінології), визначення своїх цілей та програм розвитку системи та їх реалізація з відповідним реагуванням на перепони та ускладнення). Паспорт (матриця) загроз. Етапи діяльності в умовах виникнення загроз.

Перехід України до сталого розвитку. Адаптація Глобальних цілей сталого розвитку до умов України.

Тема 9. Основи стратегічного управління у сфері національної безпеки

Концептуальні засади стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Понятійно-категорійний апарат стратегічного планування. Методичні підходи щодо формалізації процесу стратегічного планування. Принципові обмеження при стратегічному плануванні забезпечення національної безпеки.

Організаційно-правові засади стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Суб'єкти та об'єкти стратегічного планування в Україні. Взаємозв'язок стратегічного планування соціально-економічного розвитку та забезпечення національної безпеки. Система керівних документів та досвід інших країн щодо стратегічного планування забезпечення національної безпеки.

Розробка стратегії національної безпеки. Концепції, доктрини, стратегії з питань національної безпеки як інструменти політики національної безпеки. Існуючі підходи до розробки концепцій, доктрин та стратегій з питань забезпечення національної безпеки. Особливості підготовки та впровадження стратегічних планів в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма здобуття освіти						Заочна форма здобуття освіти					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Інд. завл.	СРС	Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Інд. завл.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Глобальні процеси та проблеми сучасності	14	2	2	–	–	10	14,5	0,5	1	–	–	13
2.	Глобалізація та публічна політика	10	1	1	–	–	8	9	0,5	0,5	–	–	8
3.	Основи глобального врядування	10	1	1	–	–	8	8	0,5	0,5	–	–	7
4.	Еволюція ідеї європейської єдності. Сенс європейської інтеграції	14	2	2	–	–	10	14,5	0,5	1	–	–	13

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5.	Історія, стан і перспективи взаємовідносин України та Європейського Союзу	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
6.	Північноатлантичний альянс та реалізація державної політики України у сфері євроатлантичної інтеграції	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
7.	Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки. Інституційні засади політики національної безпеки	16	2	4	–	–	10	15	1	1	–	–	13
8.	Методи реагування на загрози національній безпеці	14	2	2	–	–	10	14,5	0,5	1	–	–	13
9.	Основи стратегічного управління у сфері національної безпеки	14	2	2	–	–	10	14,5	0,5	1	–	–	13
	Усього	120	16	18	–	–	86	120	6	8	–	–	106

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 5.2.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми здобуття освіти включає завдання до кожної теми. Самостійна робота студентів заочної форми здобуття освіти передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми здобуття освіти виконують індивідуальні завдання у формі розрахункової роботи.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) створення проблемних ситуацій;
- 3) видача випереджальних завдань до лекції;
- 4) слайдова презентація;
- 5) експрес-опитування, діалог, дискусія;
- 6) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань та кейсів із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- 3) методи активного слухання, диференціації та методи рефлексії.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

- 3) виконання практичних завдань із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- 4) захист підготовленої презентації.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Структура екзаменаційного білета включає 3 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до схеми, наведеної на рисунку 6.1.

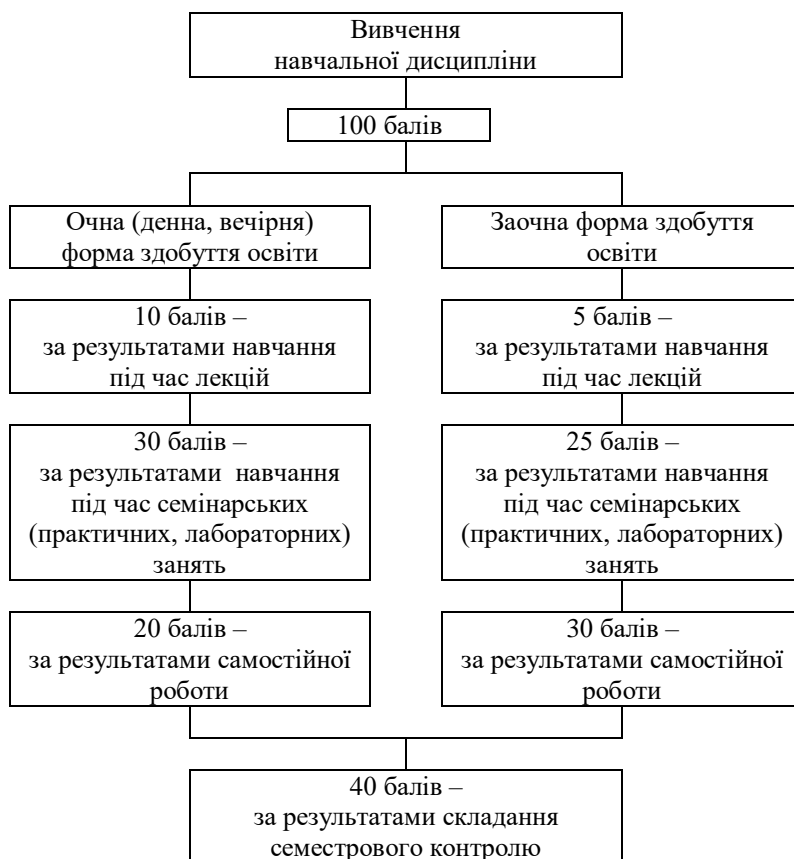

Рисунок 6.1 Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань, визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Аракелян М.Р., Василенко М.Д. Право Європейського Союзу: підручник. Одеса: Фенікс, 2012. 390 с.
2. Горюнова Є.Л. Євроінтеграція: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2013. 224 с.
3. Грицяк І.А., В.В. Говоруха, Стрельцов В.Ю., Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник. Харків: Магістр, 2009. 620 с.
4. Європейська інтеграція: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / за заг. ред. проф. І.А. Грицяка та Д.І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.
5. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник / за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.
6. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: навчальний посібник / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. Київ, 2012. 759 с.
7. Звіти про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>.
8. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень: монографія. Київ: НІСД, 2013. 104 с.
9. Консолідовані версії договору про Європейський Союз та договору про функціонування Європейського Союзу (2010/С 83/01): хрестоматія / упоряд. Б.В. Бабіна. Одеса: Фенікс, 2012. 294 с.
10. Кривцова В.В. Теорії та стратегії європейської інтеграції: навчальний посібник / за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика. Київ: Міленіум, 2009. 140 с.
11. Мальська М.П., Антонюк Н.В. Основи європейської інтеграції: підручник. Київ: ЦУЛ, 2019. 320 с.
12. Право Європейського Союзу: навчальний посібник / за ред. В.М. Бесчастного. Київ: Знання, 2011. 366 с.
13. Право Європейського Союзу: навчальний посібник / за ред. Р.А. Петрова. Київ: Істина, 2011. 376 с.
14. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В.І. Муравйова. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 704 с.
15. Право Європейського Союзу. Особлива частина (з урахуванням положень Лісабонського Договору): навчальний посібник / за ред. М.Р. Аракеляна, О.К. Вишнякова. Київ: Істина, 2010. 528 с.
16. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277 (втратив чинність) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.
17. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>.
18. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року: Розпорядження КМУ від 10 листопада 2023 р. № 1025-р / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1025-2023-%D1%80#Text>.

19. Про затвердження плану заходів щодо реалізації стратегії комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 41-р / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/41-2022-%D1%80#Text>.
20. Про Звернення Верховної Ради України до Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо поглиблення економічної співпраці та продовження дії тимчасових заходів з лібералізації торгівлі: Постанова Верховної Ради України від 06 жовтня 2022 р. № 2636-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2636-IX#Text>.
21. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
22. Про Річну національну програму під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік: Указ Президента України від 11 травня 2021 р. № 189/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189/2021#Text>.
23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості»: Указ Президента України від 27 вересня 2021 р. № 479/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>.
24. Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 року № 1155-р / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text>.
25. Про тимчасові заходи лібералізації торгівлі, що доповнюють торговельні пільги, що застосовуються до українських товарів: Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 2022 р. № 2022/870. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/870/oj>.
26. Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2022 р. № 787 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2022-%D0%BF#Text>.
27. Прокопенко Л.Л. Вступ до європейської інтеграції: навчальний посібник / за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика. Київ: Міленіум, 2009. 333 с.
28. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навчальний посібник / за ред. Л.Д. Чекаленко. Київ: Дип. акад. України при МЗС України, 2013. 624 с.
29. Стратегія національної безпеки України, введена в дію Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015/stru/paran7>.
30. Стратегія забезпечення державної безпеки, введена в дію Указом Президента України від 16 лютого 2022 р. № 56/2022 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#n5>.
31. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, введена в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 р. № 448/2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#n11>.
32. Стратегія національної безпеки України: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#Text>.
33. Стрельцов В.Ю. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник / за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика. Харків: ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. 148 с.
34. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з

іншої сторони: Закон України № 1678-VII від 16 вересня 2014 р. (набула чинності від 01.09.2017). URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>.

35. Україна в Європі і світі: навчальний посібник / В.О. Корнієнко. Вінниця: ВНТУ, 2017. 147 с.
36. Цілі сталого розвитку 2016–2030: Організація Об'єднаних Націй. Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs/8>.
37. Шамбровський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 187 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Андрущенко В.П. Світанок Європи: монографія. Київ: Знання України, 2011. 1009 с.
2. Байковський П. Інституційна та соціокультурна складова проблеми «дефіциту демократії» в ЄС. *Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2012. Вип. 30. С. 103–112.
3. Байковський П., Зінько І. Механізми впливу політичних партій на процес прийняття рішень в Європейському Союзі. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 154–167.
4. Батанов О. Європейська традиція муніципального права: епоха формування та напрями розвитку. *Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія «Право»*. 2017. Вип. 1. С. 11–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snslnp_2017_1_4.
5. Бень Я.О. Парламентський вимір євроатлантичної інтеграції України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 153–158.
6. Беренд І.Т. Європа від 1980 року; пер. з англ. А. Іщенка. Київ: Наука, 2010. 348 с.
7. Бех К. Трактатування терміна глокалізація в дослідженнях світового господарства та міжнародних економічних відносин. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Міжнародні відносини»*. 2021. Вип. 2 (54). С. 55–58.
8. Бобрик В.О. Глокалізаційні трансформації у процесах сталого розвитку Карпатського єврорегіону. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 95–100.
9. Винайдення традиції / за ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера. 2-ге вид., випр. Київ: Ніка-Центр, 2010. 448 с.
10. Вінникова Н.А. Фракціоналізація ухвалення рішень в Європейському Союзі. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*: зб. наук. пр. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Харків, 2015. Вип. 1 (9). Ч. 2. С. 24–34.
11. Волошко Н.О., Курінна І.Г. Становлення та розвиток національної економіки в умовах міжнародної інтеграції України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 25 (1). С. 63–67. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25(1)_15).
12. Вплив міграційних процесів на перебіг повоєнного відновлення України, міграційну політику ЄС та країн Східного партнерства: інформаційно-аналітична доповідь Центру Разумкова / за ред. Ю. Якименка. Київ, 2023.
13. Герасимчук Т.Ф. Національна стійкість як детермінанта європейської інтеграції України. *Науковий журнал «Politicus»*. 2022. Вип. 4. С. 18–28. URL: http://politicus.od.ua/4_2022/3.pdf.
14. Герман М. Сучасні підходи до дослідження євроінтеграційних процесів постсоціалістичних суспільств. *Політологічні та соціологічні студії: Т. XI. Теорія*

- та історія політичної науки: світовий та національний досвід*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2012. С. 501–512.
15. Гібернау М. Ідентичність націй; пер. з англ. П. Ташук. Київ: Темпора, 2012. 303 с.
 16. Глобальні модерності / за ред. М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона; пер. з англ. Т. Цимбала. Київ: Ніка-Центр, 2012. 400 с.
 17. Гуменюк Б.І. Державна політика України у контексті її європейської інтеграції. *Зовнішні справи*. 2020. № 11–12. С. 10–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zovsp_2020_11-12_4.
 18. Дегтярєва І.О. Формування регіональної політики в умовах посилення процесів глобалізації та територіальної конкуренції. *Аналітика і влада*. 2011. № 4. С. 126–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2011_4_22.
 19. Дерев'яно І.П. Тенденції висвітлення європейського вектору України в польській провідній періодиці. *Стратегія розвитку України*. 2017. № 1. С. 121–125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2017_1_26.
 20. Деркач М. Міграційні процеси в Європейському Союзі: кордони, безпека, інтеграція. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 234–241.
 21. Дідик Н.І., Люшик О.М. Адміністративно-правові основи державної політики європейської інтеграції України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 195–198. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267552/263374>.
 22. Долгіх Н. Перспективи та шляхи розвитку українського трудового законодавства в умовах інтеграції України в Європейський Союз. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. Вип. 1. С. 95–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2021_1_16.
 23. Дугієнко Н.О., Флоренцев Р.С. Україна та Туреччина на шляху до ЄС: основні проблеми євроінтеграційного процесу. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1840/1775>.
 24. Євмешкіна О.Л. Особливості стратегічного планування в Європейському Союзі. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2017. Вип. 1. С. 186–193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_1_29.
 25. Євроінтеграція в умовах війни: аналітична доповідь / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Київ, 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.
 26. Європейський Союз і світова політика / за ред. Е. Гембл, Д. Лейн; пер. з англ. О. Насика. Київ: Наука, 2011. 360 с.
 27. Єрмакова Г.С. Європейська єдність та інтеграція як феномен взаємозв'язку права та релігії в цивільному вимірі. *Європейські перспективи*. 2017. Вип. 1. С. 18–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2017_1_5.
 28. Жити разом: поєднання різноманіття і свободи в Європі XXI століття. Доповідь Групи видатних осіб Ради Європи / Пер. з англ. Львів: Літопис, 2011. 112 с.
 29. Забарна Е.М. Європейська стратегія сталого зростання на основі стратегічного управління енергозбереженням в регіонах. *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 96–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_18.
 30. Завальнюк В.В. Філософсько-антропологічні основи дослідження конфліктності світу в епоху глобалізації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 60. С. 7–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_2.
 31. Заскока К.О., Стрижак І.В. Засоби протидії негативним економічним явищам глобалізації. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2012. № 1. С. 77–80. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2012_1\(8\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2012_1(8)_13).
 32. Здіорук С.І. Україна на шляху інтеграції до європейського співтовариства. *Politology bulletin*. 2020. Iss. 84. С. 170–191. URL:

- http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pv_2020_84_15.
33. Зюзя О.В. Функції та завдання системи забезпечення державної безпеки України в сучасних умовах європейської та євроатлантичної інтеграції. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2020. № 2. С. 83–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2020_2_14.
 34. Карабаза І.А. Бренд міста: аналіз позицій європейських міст у світових рейтингах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 25 (1). С. 99–103. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_25(1)_23).
 35. Коваль О.А., Шерф Ю.Е. Генеза досліджень ризику в сфері культури за умов глобалізації. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія «Філософія. Психологія. Педагогіка». 2010. № 3. С. 27–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKPI_fpp_2010_3_5.
 36. Копанчук В.О. Державне регулювання системи громадської безпеки як складової національної безпеки. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2019. Вип. 1 (10). С. 91–99.
 37. Копанчук В.О., Кравчук О.В. Механізми державного управління системою технічного забезпечення сил безпеки України. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 11 (25). С. 82–90.
 38. Копанчук В.О. Становлення та розвиток державної політики у сфері національної безпеки та охорони громадського порядку в сучасних глобалізаційних умовах. Харків: НУЦЗУ, 2020. 278 с.
 39. Коршунова Н.В. Міжнародні та європейські стандарти державної політики. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 360–370. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2017_1_35.
 40. Кравченко Л.В. Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграційного розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 5 (1). С. 293–297. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5\(1\)_55](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2018_5(1)_55).
 41. Красівський Д.О. Проблеми впровадження європейських стандартів політичного управління в Україні. спроби аналізу. *Державно-управлінські студії*. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_1_4.
 42. Кремень В., Ткаченко В. Україна: ідентичність у добу глобалізації. Київ: Знання, 2013. 415 с.
 43. Крисанов Д.Ф., Удова Л.О., Варченко О.М., Даниленко А.С. Передумови та наслідки глобалізації в агросфері України. *Вісник аграрної науки*. 2012. № 12. С. 8–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaan_2012_12_3.
 44. Круглашов А., Герман М. Сучасні теоретичні інтерпретації євроінтеграційних процесів постсоціалістичних суспільств. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 15–31.
 45. Культурно-цивілізаційний простір Європи і Україна: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: колективна монографія; за ред. А.І. Кудряченко / Інститут європейських досліджень НАН України. Київ: Університет «Україна», 2012. 405 с.
 46. Куцик П., Ковтун О., Башнянин Г., Шевчук В. Інтеграція економіки України в глобальне господарство: проблеми та перспективи. *Економіст*. 2017. № 2. С. 11–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2017_2_5.
 47. Леманн Ж.-П. Хто врятує глобалізацію? *Зовнішні справи*. 2013. № 7. С. 22–25.
 48. Лендъел М.О. Субсидіарність як принцип соціально-політичної організації: теоретичні витoki та українські перспективи. *Вісник МДУ. Серія «Історія. Політологія»*: зб. наук. пр. 2015. Вип. 12. С. 211–217.

49. Ліщинський І.О. Глокалізація, фрагмеграція та альтернативні візії внутрішніх гео економічних суперечностей. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. 2018. Вип. 22 (2). С. 77–81.
50. Лях Т.Л., Попова А.О. Європейський досвід підготовки дослідників і практиків із розвитку та організації місцевих громад. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 1–2. С. 145–154. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2017_1-2_14.
51. Майстро С., Резніков В. Механізми формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції: теоретико-методологічні засади. *Актуальні проблеми державного управління*. 2019. № 4 (80). С. 19–23. URL: <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/194097>.
52. Малінін В.В. Процес формування політичної ідентичності в умовах глобалізації: особливості та складові. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 49. С. 194–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2013_49_24.
53. Мартинюк В. Роль політичної складової у процесі євроатлантичної інтеграції України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2020. Т. 42. С. 57–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2020_42_8.
54. Маруняк Є. Регіональні особливості глобалізаційних процесів. *Вісник Національної академії наук України*. 2011. № 8. С. 21–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2011_8_3.
55. Медвідь В. Основні програми та інструменти допомоги Європейського Союзу Україні з питань розвитку громадянського суспільства та демократії (1992–2014 рр.). *Часопис української історії*. 2017. Вип. 35. С. 34–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2017_35_6.
56. Мельник Ю.В., Самосудов А.С. Розвиток експортного потенціалу підприємств молочної галузі в умовах європейської інтеграції України. *Молодий вчений*. 2020. № 3 (2). С. 237–241. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_3\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_3(2)_17).
57. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
58. Мельничук І. Еволюція основних теоретико-методологічних підходів до вивчення сутності інтеграційних процесів у сучасному світі. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 46–59.
59. Мислюк Ю.В. Модель інтеграції країн Центрально-Східної Європи до Європейського Союзу. *Панорама політологічних студій: Науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 9.
60. Моложен А.С., Скрипник Н.Є. Фактори та імперативи інтеграції України до європейського та світового ринків праці в умовах глобалізації. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 39–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrcetr_2020_42_9.
61. Назаров М.С. Національна стійкість України: від концептуальних засад до практичної реалізації. *Науковий журнал "Politicus"*. 2020. Вип. 2. С. 64–69. URL: http://politicus.od.ua/2_2020/11.pdf.
62. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С.І. Пирожков, О.М. Майборода, Н.В. Хамітов, Є.І. Головаха, С.С. Дембіцький, В.А. Смолій, О.В. Скрипнюк, С.В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.
63. Олійник Я., Бобровицький А. Моделювання розвитку економіки України з урахуванням інтеграції в регіональні та світові системи взаємовідносин. *Часопис соціально-економічної географії*. 2017. Вип. 22. С. 32–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chseg_2017_22_8.

64. Орехова Т.В. Статус кандидата в ЄС для України: економічні перспективи. *Економіка і організація управління*. 2022. № 2 (46). С. 15–23. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12540>.
65. Павленко О. Проблема статусу Косово в політиці Європейського союзу (1998–2016 рр.). *Східноєвропейський історичний вісник*. 2017. Вип. 3. С. 107–113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eehb_2017_3_16.
66. Петренко К.В., Кот М.В. Пріоритети та результативність європейської інтеграції в науково-технічній сфері. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 34–41.
67. Пилипенко Ю.І. Стратегія зовнішньоекономічної політики України в умовах глобалізації. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Економіка»*. 2012. № 1. С. 52–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2012_1_10.
68. Пирожков С.І. Національна стійкість України: стратегія забезпечення. *Український географічний журнал*. 2022. Вип. 2 (118.) С. 3–10. URL: https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGZ_2022_2_003.pdf.
69. Прохорова В.М. Європейський досвід щодо формування регіональної політики. *Наука й економіка*. 2014. № 2 (34). С. 186–191.
70. Радзівєвська С.О. Механізм структурної взаємозалежності глобалізації та регіоналізації в регіональних інтеграційних об'єднаннях. *Молодий вчений*. 2020. № 5 (81). С. 16–20.
71. Ребкало В.А., Кальниш Ю.Г., Калина М.С. Системні фактори впливу на формування та реалізацію державної євроінтеграційної політики України в умовах глобалізації (повний звіт про результати експертного опитування). *Аналітика і влада*. 2012. № 6. С. 223–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/avlad_2012_6_38.
72. Ревенко О.В., Ревенко Т.В. Стратегічний аналіз соціальних комунікацій бізнесу в процесі пропагування тенденцій європейської інтеграції в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 2. С. 198–205.
73. Резнікова О.О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. Київ: НІСД, 2022. 456 с.
74. Резніков В.В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Діса плюс, 2020. 364 с.
75. Резніков В.В. Шляхи трансформації державної політики у сфері європейської інтеграції України в умовах глобальних викликів. *Науковий вісник: Державне управління*. 2020. № 3 (5). С. 204–215. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/107/102>.
76. Рибак О. Методологічні принципи вимірювання політичних ризиків функціонування інститутів ЄС. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 107–118.
77. Савицька О. Україна у європейському безпековому просторі: вітчизняна історіографія. *Часопис української історії*. 2017. Вип. 36. С. 99–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ChasUkr_2017_36_13.
78. Савка О.В. Регіональна політика Польщі – уроки для України. *Вісник МДУ. Серія «Історія. Політологія»*: зб. наук. пр. 2015. Вип. 12. С. 277–283.
79. Семигіна Т.В. Глокалізація політичних процесів: синергетика глобального і локального. *Наукові записки НаУКМА. Політичні науки*. 2012. Т. 134. С. 23–26.
80. Синюра-Ростун Н. Євроінтеграційний розвиток України: сучасний зріз в умовах військового стану. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2022. Том 76. № 3. С. 30–41. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39220>.
81. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник. Київ: НАДУ, 2012. 544 с.
82. Сіренко К.Ю. Євроінтеграційна політика України: позитивні та негативні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні*

- економічні відносини та світове господарство». 2018. Вип. 22 (3). С. 65–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_22%283%29__18.*
83. Терещенко Т.В., Хитра О.В. Синергія транскордонного співробітництва та регіонального розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 48–57. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/8.pdf.
 84. Ткаченко І. Громадянське суспільство і Європейський Союз: функціонування і співпраця. *Віче*. 2015. № 2. С. 15–19.
 85. Тодоріко А. Політична довіра як чинник інституціональної ефективності ЄС. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 214–222.
 86. Україна на шляху до ЄС: реалії та перспективи / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Київ, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf.
 87. Фалалєєва Л.Г. Роль Копенгагенських критеріїв у реалізації цінностей Європейського Союзу. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 1. С. 114–122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2017_1_21.
 88. Федотова Ю.В. Особливості торговельної політики країн Європейського Союзу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 3 (1). С. 41–46. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_3\(1\)__8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_3(1)__8).
 89. Фішер Й. Історія повертається. Світ після 11 вересня і відродження Заходу; пер. з нім. І. Андрущенко. Київ: Темпора, 2013. 536 с.
 90. Фогел Х.Є. Періодизація імміграційної політики Європейського Союзу: від витоків до сучасності. *Грані*. 2017. Т. 20, № 2. С. 32–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2017_20_2_7.
 91. Хаустова М.Г. Правова політика України в умовах інтеграції до Європейського Союзу. *Право та інновації*. 2021. № 1. С. 74–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2021_1_13.
 92. Хитра О.В. Агломерація економічної активності як важливий фактор регіонального розвитку і нарощування соціального капіталу територій в умовах європейської інтеграції. *Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи*: збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 18 травня 2023 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 214–217.
 93. Хитра О.В., Мороз В.А., Корнійчук А.В. Трансформація механізмів організації зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану та у контексті вимог євроінтеграції. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 4 (110). С. 79–91. URL: <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/220/208>.
 94. Хитра О.В., Терещенко Т.В. Глокалізація як визначальний чинник організації зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник*. 2023. № 4 (36). С. 7–15. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2023/4_36_ukr/4.pdf.
 95. Хитра О.В. Інструменти забезпечення гендерної рівності: світовий досвід та шляхи імплементації у вітчизняну практику в умовах євроінтеграції. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2025. № 7. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/dy/article/view/6971/7079>.
 96. Хім М.К. Механізми впровадження європейських стандартів у вищих навчальних закладах, як спосіб підвищення ефективності та якості навчання. *Державно-управлінські студії*. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_1_14.
 97. Худавердієва В.А. Політико-економічні аспекти української євроінтеграції: реальність і перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного*

- університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2022. Вип. 44. С. 116–122. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/44_2022ua/20.pdf.
98. Шамбровський Г.О. Регіональна політика Європейського Союзу: навчальний посібник. Київ: Знання, 2011. 187 с.
 99. Шведа Ю. Європейська партійна система та її вплив на національні партійні системи. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. /наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 145–154.
 100. Швидюк С. Регіональна політика Польщі: ретроспектива і погляд у майбутнє. *Політологічні та соціологічні студії. Т. XII. Політичні виміри процесів європейської інтеграції*: зб. наук. пр. / наук. ред. А.М. Круглашов. Чернівці: Букрек, 2013. С. 313–325.
 101. Шевченко А.В. Основні характеристики моделей та систем державного управління європейських країн-членів ЄС. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 2. С. 186–191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2017_2_31.*
 102. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України: навчальний посібник: у 2 ч. / авт. кол.: Г.П. Ситник, А.В. Дацюк, Р.Р. Марутян та ін. Київ: НАДУ, 2011. Ч. 1. 44 с.
 103. Юрченко А. Особливості попередження та протидії політичній корупції у Фінляндії та Нідерландах у контексті імплементації європейських антикорупційних норм. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2018. № 2. С. 22–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvckrc_2018_2_5.*
 104. Якимчук А.Ю. Організаційно-економічні засади розвитку ринку екологічних товарів й послуг у контексті євроатлантичної інтеграції України. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. 4. С. 470–480. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvvp_ekon_2020_4_44.*
 105. Khytra O. The logic of bifurcation transformations of the labor marketing the conditions of digitalization, globalization and European integration. *Globalisation processes in the world economy: problems, trends, prospects: collective monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. pp. 228–262. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/418/11172/23294-1>.*
 106. Kopanchuk V., Zanfirova T., Novalska T., Zabzaliuk D., Stasiukova K. Cooperation between the Council of Europe and the European Union and modern international law. *Estudios de Economia Aplicada, 2021, 38 (1), pp. 1–10.*

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.president.gov.ua	Президент України
www.kmu.gov.ua	Кабінет Міністрів України
www.mfa.gov.ua	МЗС України
www.europa.eu.int	Європейський Союз
http://www.consilium.europa.eu	Рада ЄС
www.europarl.eu.int	Європейський парламент
www.eib.org	Європейський інвестиційний банк
www.euro-ombudsman.eu.int	Європейський омбудсмен
www.esc.eu.int	Економічний і соціальний комітет
http://www.cor.europa.eu	Комітет регіонів
www.eca.eu.int	Європейський суд аудиторів

www.curia.eu.int
http://europa.eu/agencies/community_agencies
www.osce.org
www.cer.org.uk
www.europa.eu/lisbontreaty
www.worldbank.org
www.un.org
www.delukr.ec.eu.int
www.ukraine.eu.mfa.gov.ua

Суд Європейського Союзу
Агенції Європейського Союзу
ОБСЄ
Центр європейських реформ
Лісабонський договір
Світовий банк
ООН
Представництво ЄС в Україні
Представництво України в ЄС